

کوردستان

بلا و که ره وه ییری حزبی دیمو کراتی کوردستان

خوینده وار به نه خوینده واری تیگه یینی واعتمو ابجبل امله جمیعاً ولا تفرقوا

دهردینی کوردی هه ژاری روتوقوتو برسی بو شته و تیر ده کا به بونه یی که تی ده توانن له چاک کردنی منازل و اصلاحی اوضاعی عمومی ساستراحتی ییری و گیانی استفاده بکهن به یه که تی ده توانن چهن صد و به لکو چهن هزار کارخانه ی گوره دابنن که له هه ریه گیکدا چهن هزار کوردی چاره رش بیوژیته وه . به یه که تی ده توانن له ته وای مظاهر شارستانی به شاربن و زانست به ته وای معنی له آخرن خطه ی کوردستاندا رواج پی بدن .
و چونکو ممکینه که ده نیو کوردستاندا هیندی کهس هه بن که له سه ر خوی پیسی قدیمی خویان مابن و همیشه سه ریان له آسویه که ده رفه ت بینن و خوی بیگانه په رستی و دوبره کی دیسان بژیننه وه که و انیش له گوشه و کنار وه که ره شه لیک بدزن و یالیفه دراویک بر فینن پیویسته ییری خویان و ورد که نه وه و زور چاک گوی بدنی ولی ی حالی بن که رویه و حسنی نیی پيشوای بهرز و هه دنی حزبی دیمو کرات و حکومتی کوردستان له سه رته وه یه که : عشیرت بازی - دهسته بازی - حقه بازی . غیبت کردن له گوشه و کنار و کولانان باسی کومهل و یافرد کردن . خرابکاری له پیشرفت کردنی مرام دیمو کراسی و له آینی خاوینی اسلام امرده فرموی بکلی مغایه هه مانه خووی ده وره ی جهالت و نژانینن نایی تازه بینه وه ده بی له ریشه درین پیویسته هه مو کوردیک له شه و روزدا قسه ی کاری . بزوتنه وه ی بو کوردو و بپشکه و قنی کوردستان بت هه ر کهس به پچه وانه ی منافعی کومهلک یافردیک به قسه یه یابه عمل بیزویته وه و بیته مایه ی و پیشنه کوتنی ماوه له لاپه ری ۴

و پاش کهوت و نه میان توانی له کانگای پر له که وه هری کوردستان پت بهرن نه گهر بهر بکهوت یی او ییکی تیگه بیشتو و له امیر محمد رواندز پهیدا ببوایی و پیویستایی که یه که تی و زانست و فرهنگ له کوردستاندا رواج پی بدا فوراً دونه کان ده رفه تیان و چهنگ دینامه لایاش بیخکیان فیردم کرد و هه لیان ده خله تانند که نیزی کفر و ارتداد بوسینگی نه و پیاره تی گیشته در بژکا وضدی مقامی خلافت و اسلامیته تی له قه له مدها و لیلی نه ده بونه وه تاله بینیان ده بردو له کاری باشیان ده گبراو له بهر نه مانه یه که ایستا ده یینی سه رتاسه ری کوردستنی مه زن که له وای ویرانه یه کومهل و افراد له ته وای رواله تی ژبانی تمدن بی بشن به تاییه تی نیشته گی ده تیه کان به کونی گیانداری درنده زیاتر ویده چی هه مو له وسایل فله خویی له ساعی و زانست بی بهش و هه چ علاقیک به آوهدانی و اصلاح منازل نیشان نادن و به لکو ناهیل نیشان بدن . .
ایستاش که له سایه ی خودا و کوششی پیشواییکی بهرز توانیوه مانه تانه ندازیک دهستی زوری دوزمانن له خومان و ده دور خه بن و درن وه کو خودا امر و پیده کا (و اعتمو ابجبل الله جمیعاً ولا تفرقوا) نه بیر نه ناچه زانه له خوتان و ده دور خه بن جایی و تفرقه مه خه نه نیویه ک تووی نه خلاقی نه وی و کون که دوزمانن له خاکی پاکسی ایوه دا چاندویانه مه یلن شین بیته وه و له ریشه ی در بینن غیبت و باس کردنی کومهل و یافرد ده ماندا ده کوچه و کولاندا مایه ی شین بونه وه ی تووی پیسی دوبره کیه یه که تیسی ایوه ده دونیادا گه وره و سه ربه رزده کا نیشتمانو آوهدان ده کا . کانگای جواهراتو له بن هه ردی بو

ایمه دیردها ناما هوی که هه ژاری کوردو زورو ستمیک که زور داران لیان کردون باسیک بکهن چونکو نه و روروزی اصلاحاته و ده بی تاممکنه شوینی اصلاحات و پیش بگرین و نه مایه یه که تی و برابته تی بچقینن و قایمی کهن . دیسان ناشتوانم له خوم بگورم که وه بیر هینانه وه ی آکاره و به سه رهاتی رابردو بونه فام و به وه زان و بیگانه به رسته کانی نیو خومان (نه گهر بن) بی فایده نیه و نه م به سه رهاتی ایمهش له رابردودا به چهند به شیک به شده بی که هه ریه که به جوی هه لده گری چهند و تار و به لکو چهند کتیبکی تیدا بنوسی .
یه کی له وه مشانه ی که زور پیویسته باسی بکهن تفرقه و نفاق و دوبره کیک بو که دونه مانه کان بو بی هیز کردن و له بن بردنمان ویت و رگرتن له کانگای سه رشاری ایمه او بیشتو بوه نیودان و عشایریان بوخوو ره ووشتی ناحه ز : دزی . جه رده بی . ریگری یه کدی تالان کردن و کوشتن ، نه خویندن تشویق ده کرد .
نه ره ووشته پسانه و هه له نیوماندا بلیسه ی نه ستاند و رواجی په پدا کرد که کردنیان بیوه مایه ی شانازی . یه کدیان له نیشتمانی خوده رده په راند . تالانان ده کرد . خزمایه تی . صله ی رحم که گه وره تر نه خلاقی اسلامین هه لگیربو هه رده تدیت مثلاً فلان ایل ایلی . . . ی ره پی ده نا و نه ویش نه وی دی هه لده بری .
له م نیوه دا چهند صه دو یا چهند هه زار نه فیر ده کوژرا و جوتیر و فله خوی بیچاره له بین ده چون برابری ده کوشت خرم له خرم دهستی نه ده گبراو نه خوو و پسانه رای لی هاتبو که ده نیو روحانیانیشدا به ته وای معنی فه رمانه رابو له نا کاو ده تدیت له سه ر کاریکی چکوله کیشه و مرانه و هری ده کهوت و نه م آووره چندن مانگه و سال طولی ده کیشا ده نبودا چهند نه فیریک پیتیان ده برد گه لیکیش له زیان ده کهوتن هه بچ بیریان نده کرده وه که نه م کیشه له سه رچییه ؟ بوچه ده بی له سه رکاری یاشتیکی چکوله راضی بین عشیرتیک له نیو بچی و کومهلک له جوتیران له فله خویی و زیان بکهون ؟ له بهر نه خوه پسانه ی رابردو بو که چهند چهرخ و چاخ دوا بی کرد کوردستان روی ده ویرانی نا فله خویی

ماوه ی چیژنی سه ر به خوینی کوردستان له اداره ی روزنامه و چاپخانه ی کوردستان

۳- خطابه ی سید محمد حمیدی مدیر و سه رده ییری روزنامه و گوواری کوردستان:

له بهر چاومانه و هه میشه وه ییری دیننه وه که شخصی جه نابت له وه ختی هیرشی هه ژاریدا له وه ختی په لامار و ته دیدی دوزماندا له وه ختی هاتی سیلاوو هه رجوره بلایه کدا به شه وو به روز چه فیدا کاریکت کردوه و ده زانن له بهر انبه ری مستبدو ملوزمه کانی رضاخانی دا هه میشه سپری بلای خه لکی بوی ده ردی سه ری خوت قبول کرد بو آووده بی ایمه نه مه ده زانن که زیر و زمه به رته تو هه ناخه تینی له بهر نه وه نه توله بهر چاوی هه مو کوردیک له شمال و جنوب و روز هه لات و روز آوا خوشه وستی هه ر کهس انکاری فضایی توبکا ایم به قینه غرضاً نو ملمونه و حاضرین محوی بکه نه وه و له ده ر گای رحمتی دور کهن له بهر نه مانه ایمه میله ته کورد نه تومان به طبیی خاطر و به رضایه تی دل به پیشوای خومان هه بژاردوه و طه وقی اطاعت و بنده گیشمان به ستوه (هه ر بژی پیشوای کوردستان) له بااندا نه و چهند کلیمهش به عرضی پیشوای گه وره ده گه یه نم :
ماوه له لاپه ره ۴

له هه مو کوردیک به تاییه تی له جنایی پیشوای گه وره و رئیس هه یه تی ره یسه ی ملی کوردستان پیروزیته ، برائتی خوشه و یست تصدیق ده فیرمون که هه مومان یست و سیی چل و پنجاه تاهشنا سال عمرمان رابواردوه له دنیادا به تیجیک نه گه . یشتوین و سعاده تیکمان بو خوتامین نه کردوه و هرن به ییکجاری و هرن که عمری خومان له ری کور . دستانا به آخر بینن ناسعاده تی ابدی خومان و نه ته وه ی باشخومان به ییکجاری تأمین بکهن و نیوی تاریخیمان له روی لاپه ره میژوی کوردستاندا ثبت کهن .
له پانان خطاب به پیشوای محبوب خومان ده کهم و به عرضی ده گه یه نم : کاره چا که کانی خوت و باو کو باپیر رابردوه کانت هه مو له پیش چاوی ایمه یه و ده زانن که هه مو عمران له ربی نیشتمان و حفظ ناموسی کوردو کوردستاندا صرف کردو سعاده تی میلهت منظور اساسی نظری وان بو کاملا

نه م له کاتیکدا که داخلی حزب دیمو کراتی کوردستان بوم روز به روز عشق و علاقم به م حزبه زیاتر و هه موروزی گهرم تر و به تین تر ده بو هه تار و ژیک له کوبونیک دا کوبونه وه و هه ر له کاه براکان بو کاتی آزادی کوردستان ندریکیان ده کسردو نه منیش که یه کی بوم له وان عهدم کرده گهریتو بینم : که آلی مقدسی کوردستان هه لکری و سه ربهستی کوردستان به دنیا رابگه بندری نه وه ی که له هه مو شیکم خوشتر بو ییشککش به کوردستان و پیشوای کوردستانی بکهم و ایستاش که به حمد الله آلی مقدس و استقلالی کوردستانم به چاوی خوم دیت هه لکراو را که یه ندرا ده بینم له گیانو هیزی ییری و تیگه یشتنی خوم شتیکی دی خوشه و یست تر شک باهم که به کوردستان و پیشوای خوشه و یستی ییشککش بکهم نه وای گیانو هیزی خوم ییشککش کرد که تاهه ناسه ی دواپی له ربی سه ر کهوتن و ییشککش و ترا گرتنی سه ر به خوینی کوردستاندا ده کاریان بینم شادی و سروریک که له م روزه رونا کانه دابوم رو بواوه نایه ته ژمار و به زمانو قلم نایه ته نویسن ناچارم له لاین اداره ی روزنامه و گواری کوردستان و هه یه تی تحریریه ی وان به زمانیکی ساده بلیم :
نه و چیژنه تاریخیه که وینه ی وی له تاریخی کوردستاندا نایه ته بهر چاوووم

له ژماره ۱۸۵ دا لاپه ره ۳ - ستونی ۲ - له ژیر و تاره که ی آغای احمد الهی دانوسراوه (ماوه له لاپه ره ۴) که اشتباهه به لکو صحیحه که ی وایه ؛ (ماوه له ژماره ۱۹) رجمان وایه تصحیحی بفرمون و اوامو هی و تاره که دهیندرینه بر چاو :

حزبی دیمو کرات کوردستان احمد الهی

۶- هل کردنی آلی ۳ رنگی مقدسی کوردستانه که له کوشکه بلنده کانی شاراندا ده لاریته وه ودلی همو نه ته وه ی کورد له شربته یی شادی وی صبوربان دی
۷- دانان و ناساندن پیشوای محبوب کوردستان که جیگای فخر و پشتیوانه بو ته وای نه ته وه ی کورد و او بریانه ی که له آزادیه محرومن دسته و دوعا له خدای عز و جل تمنا ده که کن که او پیشه و او گوره و زانابه بالی خوی به سروانیشدا بکیشی -
او چند نمونه به اثبات ده که حزبی دیمو کرات به ایمانو باوریکه قایم و به گیان و به مال بو پیش که وتنی مته تی خویان ده کوشتن له سر آزدی و راگر تنی آلی مقدس له گیان و مالی خویان دریغی ناکن و منیش له خدای گوره و بی هاوتا تمنا ده که کم حزب دیمو کرات کوردستان له وه زدیاتر موفق بی و او و بریانه ی که له ژیر چنگی استعماردا ماونه وه له زنجیری دلی نجات بن

سوپاس

نه وه ویه ی به همل ده زانم که سوپاسی بی پایانی خوم پیش که ش به و گوره و براخوشه و یستانه بکه م که له که رانه وه ی من دانه منیان سه ربند کردوه و به تشریف هینانیا ن شادی منیان که یانده راده ییکی زور که و ره داوام نه وه یه به پشتیوانی خوداو وله ژیر سایه ی به یداغی کوردستان به منتهای آرزو بگین .
دلشادی ره سولی

جیژنی سه ره به خویی سلامت

برای خوشه ریست مامندی حسینی له گوندی سلامت به منامبه تی سه ره به خویی کوردستان جیژنیکی خوشی دا مه زانده وه و فلاح و جوتیره کان و خلکی ده و روبری خوی گو کردوته وه و به نطقیکه به تین نه وانی بو نیشتمان په رستی بازگ کرده .

جیژن

له سید آوا له لایهن آغای علی عزیزی به شادمانی سه ره به خویی و ناساندن پیشوای کوردستان روزی ۲۴، ۱۱، ۸ جیژن و شه ربه ت خوری بووه .

هزار سلام وایکلام له تو - اهی روزنامه‌ی (کوردستان)

بدلیکی پاک ورون له بوبه رزی و راستوای کوردان به تاییتی ده پاریمه وه و کورده واری که واله به رگریوه و گوردو لوری توندوتیزی کار به ده ستانی بله و زمان کزه لو که و سر و سه رما بر دو و سبیس بو له نا کاو به و زانه وه و رزگار بون گیرفان بره کانی درنده و بی گانه ش تیکومه کان دران ده بی او که سانه ی چندسال له وی پیش بو که نفتیو دیل کردنی بر ایانی خویان چه گمه ی بیگانه یان ماچ ده گرد و هه ره به آوردانه وه و (خیلی خوب) یکی به درو هه لده خه له تا نو فخر بان ده گرد و ودل و دینیان ده دورانده و ورگه خوینی گهرمی گوردان یه تی . و غیره تی ایسلامه تیان وه گول بی و به بی فرو فیل طه ماع شان به شانی برا و هاودینو زمانی خویان له بو نه جاتو بلند کردنه وی ملکومیله تی خویان تیکوشن و چاوله شوینی راستی پیشوای خویان بکن ... دنا امیدوارم وه به ره وه ی شیر ی تیزی سور و بو گه ون دیسان سه لام له توامی نه ستیره ی هاتی گوردان بو ره یاری گوردستانیش که چندسالیکه گیاو گز گولی گه شی له بهر نینو گو دندوگی قه لهر شه و قشقه لاندان شپرز و شه مز او و سه ره هالقاندرا بو خودای کریمه توی کرده شه و او - ولوانی نیشتمان په رستی گرد آودیر و او به دلیکی صاف توفیقو پیش گه وتنی لاوان و سه ره رز یو خوش به ختی پیش مه رکانی آزاوخوین گهرمو تیکه بشتو له خودا داده گم . عبدالکریم بهرام بیگی - بوکان

ماوه ی چلونه تی قوتا بخانه ی گه لاویژ

مه به غی ۷۵ تمه ن که له جیژنی رابردود کو کر - او وه به خمر جی پیداویستی قوتا بخانه گه یاندر او به لام له ولانده قوتایی گه لیک زور بون و دو بولیان بو داندرا بولی آماده بولی به ک وده رسی نه و دو بو - لانه له لاین سی ماموستا عزیز ابراهیمیان سید عبید - الهه ط زاده محمد داودی ده کسوترا و به افتخاری روله کانی نه و خا که یان ده گه یانده ی فیدا کردنی گیانی خویان له ربی سه ر به رزی نیشتمان داتیان ده . که یاز ۱ له نتیجه جه له سه یه کسی به بونی مدیری مه در سه «مه لای . داودی» و ماموستا لاوه داکه - شه کانی بیکه بشتوی قوتا بخانه ی بو تیکه یاندرنی خه لک بو وه ش داننی نه و جیگایه به رزه شه وانه که وائهنده م کانی دو گهره کی قوله قه بران و نه رمه نیان له مز گه وتی گهره که کانی خویان دا جه له سه یان ده بو وایان بی باش بو که بچته لایان بو هوی . ماویتی

کچیکی فیدا کار

۱- پاش کوتی نه وقسه ی بی دنگ بو که مه بادایش مه ر که کان قصه ی ویان گوی لیبی دیسان ده نگی ای دانی ده ر که ی زیاد بو و پیش مه ر که کان به ده نگی بلینده یان قیزان زوده ر که ی بکه نه وه ده ناده بشکینین آنچه که که وای زانی بی طاقت بو ناچار ده ر که ی کرده وه به محضی وه ی که ده ر که کراوه ته و او یان چونه زوری و داوای خورا کیان کرد کچه که فوری خورا کی بو هیان و له پیشی دمان پیش مه ر که کان له پاش نان خواردنی داوای آویان کرد آویشی بو هیان و ختیک له آخور دنه و ش ته و او بون گهره که یان زوی له کچه که کرد و کوتی :

بلی بز انم هیندیک له پیش مه ر که کانی فرانسه ی چه ند ساعت له وه ی پیش بیره دا رابردن له کوی راده هانن بو کوی ده چون واه به نی نه و ماوه له ژماره ۲۰

سه بیک له روزانی پایزی سالی ۱۸۷۰ م موقعیکه ده ولته تی فرانسه له گه ل ده ولته تی پروسی له شه ردا بو هیندیک له پیش مه ر کانی پروسی چونه دیبه کی فرانسه وه بی درنگ ده ستیان کرد به لیدانی ده ر - کیکی که وادیار بو ماله جوتیره و ته نیادونه فهرده ماله که دابو نه و دونه فهره ش کوریکی بیج ساله و کچیکی جوانی تازه بی گه بشتو ته و او دیار بو که نه و کچه بر ستار و خوشکی نه و کوره یه کچه که ده نگی لیدانی ده ر که ی که له گه ل صدای اسلحه ی پیش مه ر که کان تیکه ل بو بیستی بی اختیار له ترسان له رزی و به بر اچکوله که ی کوت بی شک نه واه که له ده ر که ی ده ن پیش مه ر که کانی پروسی کچه که

کوردان از بدو تاریخ تا سال ۱۹۲۰

ترجمه : سید محمد حمیدی

۱۳

کسانیکه بتاریخ کمتر آشنائی داشته باشند میدانند که کوردان در هر دوره از ادوار تاریخ تقریباً استقلال داشته اند و علت اینکه توانسته اند استقلال خود را همیشه نگاه دارند دو چیز بوده است :

۱ - کوه های بلند و صعب العبور که مانع پیشروی بیگانه در کوردستان بوده است

۲ - شجاعت و ازجان گذشتگی این قوم غیور (چنانکه علامه محمود آلوسی در سوره فتح میگوید) در راه اعاده حریت و میل فطری آنها به استقلال نگذاشته است بیگانه در میان آنها نفوذ پیدا کند باین جهت قطع نظر از اینکه روابط دینی کوردان را به مقام خلیفه سامی (خلافت اسلامی) مرتبط ساخته است دولتها و امارات مستقلی تشکیل داده اند که با کمال استقلال در نواحی مختلفه اسلامی فرمانروائی کرده اند و از هیچ یک از دول معاصر خود کمتر نبوده اند . دولت مروانیه کوردیه

که بنیاد کرارن آن (امیر احمد پسر مروان کوردی) است در جزیره (کوردستان مرکزی ۱) تشکیل کردید و توانست بوجه بهتر از نفوذ

غلمان تورک در برابر عباسیان دفاع کند سپس حکومتی عزیزیه . فضلویه کوردیه

در لرستان و حکومتی شبانکاره (شوانکاره) در فارس و ... دولت ایوبیه اسلامی - که قهرمان شرق و اسلام بلکه یگانه پهلوان عالم سلطان صلاح الدین ایوبی آنرا تشکیل داد یکی از اقتدارات این دولت از باختر به تونس و از خاور به

وادی دجله و از شمال به قفقزیه و از جنوب به عدن و بلاد نوبه توسعه یافت علت اینکه کوردان توانستند تاریخ آسیا یا خاور زمین را تغییر دهند به عقیده من این بود که کوردان به مسئله خلافت

مبالات نمی کردند . «خنی نه یخواستند این مقام را به خود اختصاص دهند) چنانکه اگر سلطان سلیم بر خلیفه شرعی نمی شورید و او را مجبور به تنازل از مقام خلافت نمیکرد شهرت ترکهای عثمانی و ذابره نفوذ آنها از یک قطعه کوچک تجاوز نمی کرد . بلیغات همین بود که سایه دولت کورد

که قهرمان سلطان صلاح الدین پایه آنرا ریخت امتداد یافت در صورتیکه این قهرمان بلا شک میتواند بزرگترین خلیفه اسلام گردد . - لابر گردیم به

موضوع : در هنگامیکه ترو مقول بر خاور و باختر کشورهای اسلامی استیلا یافتند و آثار تمدن اسلامی را از میان برداشتند کوردستان نیز مانند سایر دول با حفظ استقلال داخلی زیر سیطره این وحشیها قرار گرفت و ایرانیها نیز کرمانشاه

ماوه ی له لا پهره ۴

«۱» کوردستان مر کزی یک نام جغرافیائی است که بر بلاد دیار بکر . ارجیش . میافارقین و ملحقات آنها اطلاق میشود .

زانیانی کورد

سید محمد حمیدی

۲ - عزالدین ابوالحسن علی کوری محمد مشهور بابن الاثیر - جزیری که برای دومه له ۵۵۵ دالهدایک بسوه وله ۶۳۰ له موصل وفاتی کردوه له دوراکه‌ی دی به نیوبانگ تره . تم پیاوه نوسه‌ری کتیبکی گه‌لی به نرخ و به نیوه ونیوی الکامل فی التاریخ گه‌به نیوی کامل التواریخ و تاریخ ابن الاثیر یا ابن الاثیر نیوده‌بری و گه‌لی معتبره و تاریخی عالمی له هه‌وه له وه تا چاخ‌ی خوی یانی سالی ۶۲۸ ی تیدایه که بهشی پاش اسلامی سال به سال نوسیه و نوسرا - بویکیشی له تاریخی اتابکانی موصلدا هه‌به واسداله به‌هی معرفه الصحا به‌شی ای ویه که زوره مشهوره و به ترتیبی الفبایی تکه له احوالاتی اصحابی حضرت رسولدا نوسیویتی و مختصر یکی له کتیبی الانساب سمعانی به نیوی اللباب فی الانساب ساز کردوه که سیوطی نه‌وی به نیوی لب اللباب پوخته کردوه . له موصل و بغداد خوندویه‌تی و تاسوره‌ش چوه و ته‌منی خوی ته‌نیاله‌ری دانش دابه‌خت کردوه .

۳ - ضیاءالدین ابوالفتح نصرالله نیوبانگی بابن الاثیر جزیری رویشته‌وه برای چکوله تر بووله ۵۵۸ هـ ق له دایک بووله ۶۳۷ له بغداد ربرد تم پیاوه پتر له ادب و نوسیندا به نیوبانگ بوه کتیبی به نیوی وی (المثل السائر فی ادب الکاتب و الشاعر) که له کتیبانی به رواجی درجه‌یه کی زمانی عهده‌یه و کتیبی دیشی هه‌به‌به‌م ترتیبه :

۱ - الوسی المرقوم فی حل المنظوم ۲ - دیوان رسائل ۳ - کتاب المعالی المخرعة له صنعتی انشادا ۴ - مجموع اخباری شاملی شعری (ابو تمام و بختری و دیک الجن و منین) . تم زمانیه ژبانیکی پر ماجرای هه‌یه ده‌پشدا ده‌گال بابی چوته موصل پاشان (قاضی الفاضل) نه‌وی بصلاح‌الدین ناساندوه له سالی ۵۸۷ واردی خدمتی نه‌بووه که میک پاش نه‌وه بوته وزیری الملك الافضل کوری صلاح‌الدین و هختی که دمشق یان له ملک الافضل نه‌ستاندوه و زور به‌منه‌ت هه‌لاته‌وه بو مصر و ده‌نیو صندوقی قفل کراویان ناوه جاتو نیویه هه‌لی . و تا چاخ‌یک که (سمیساط) یان له باتی دمشق دا به‌ساک الافضل نه‌ی و براوه خووه ده‌رخا به‌لاله سمیساط که میک ماوه وله ۶۰۷ چوه کن پادشای حلب پاشان بینیک له - موصل و ماویک له هه‌ولیر چاوه نوری روزگاری مساعدوه ده‌رفت بو تا وه کوله نه‌نجام دا له ۶۱۸ بسوبه سه‌روکی دیوانی انشای ناصرالدین محمود پادشای موصل و له سفر یکدا که بوهدا چو بو له‌وی رابرد . کوریکه هه‌بو نیوی شرف‌الدین محمد بوه که نه‌ویش هه‌ر به‌بن الاثیر نیوبانگی رویشته‌وه و له نظم و نثری عربی داده‌ستی بوه و چند کتیبکی نوسیوه و له موصل له ۵۸۵ دا له دایک بوه وله جه‌لیداله ۲ جماد الاولی ۶۲۲ رابردوه .

ئه وانیش آزادیان

دهوی

برایامی خوشه‌ویست خوی بی‌هاوتا که نه‌وروزه گه‌روه و نه‌و نعمته بی‌قیمته‌ی به‌ایمه عطا کردوه و له‌ژیر ضلم و زوری رضاخانی دیکتاتور و امنیه و ماموره خوبن مژه‌کانی نه‌وی خلاصیمان هاتووه پیویسته بوراگرتنی نه‌وسه به‌خوی و آزادی ژینه له‌هه‌چ گیان و مال ده‌بینا و نانیک خونه‌پاریزن نه‌واچند هه‌له‌به‌ستیکو که بوررز گاری براکانی ترمان پیویسته عرض ده‌که‌م .

چه‌ندشاره‌ی دی‌هه‌ن له‌وشاری دورن

برای دیشن سه‌ن له‌ولاتی دورن

دیلو به‌خسیرن هیه‌دادیان ده‌وی

نه‌وانیش و دکمه‌ آزادیان ده‌وی

چه‌خودا برداره نیمه‌ آزادین

برا، دیشمان هه‌ن نابی داموین

ده‌ست‌بده‌ین به‌یرک وه‌ک قاره‌ مانان

نه‌جاتیان بده‌ین له‌چنگ بیگانان

امیدم هه‌یه به‌سه‌ر داری حق

نه‌جاتیان ده‌بی له‌بندو دیت

هه‌ر که‌س امیددی به‌حقی هه‌بی

لی‌ی خاطر چه‌می کاری چاک ده‌بی

سه‌رداری ایمه صدری کوردستان

بژی بوه‌مو کوردو کوردستان

فتاح خلیل‌زاده

شه‌ویک له‌فره‌نگ رابردو

ای برابان گوردستان به‌زانن گه‌فره‌نگ بوملت له‌جی گزانه‌وایمه‌ش قالبی وین یانی ملتیکه‌ی فره‌نگی نه‌بی قه‌ت ترقی‌ناگاو به‌هیچ پایتکی شار ستانی ناگاوله‌ریزه‌ی مات متمدن دا حساب ناگاری و ملت ده‌بی هه‌ول هه‌نگوی ۴ و ترقی هه‌ل‌دینی فره‌نگ بی‌گاتیکه‌ی خاوه‌نی فره‌نگ بو به‌آرمان و امانجی خوی ده‌گا برابان خوشه‌ویست تماشا گهن که‌چهن چرخ له‌مه‌و پیش اونه ته‌وانی که‌له‌فر هه‌نگداله‌ایمه‌وه پیش کوتن توانیان له‌بی مبالانی ایمه استفاده بکه‌ن اول فکر یکی کردینه‌وه له‌ت له‌ت کردن کوردستان و بلاو کردنه‌وی کورد بوایستا کوردو کوردستان هر له‌تی به‌ده‌س به‌کیکه‌وه به‌وه وظالمانه هه‌ول کاری که‌کردیان نه‌وه بو که‌ده‌رگای خوبندن و زانستیان به‌روی کوردانه‌وه به‌ست له‌سالی ۱۳۰۰ هتا سالی ۱۳۲۰ که‌ده‌وره‌ی سلطنت رضاخان دیکتاتور بو ده‌یزانی که‌بیتو زانست له‌نیو کوردان بلاو بیسته‌وه هه‌ستی نیشتمان په‌رستان ده‌بزیوی و داوای سر به‌ستی خویان ده‌که‌ن له‌به‌ر نه‌وه نه‌ی ده‌هیشته فره‌نگ له‌کورد ستانداروتق بگری و به‌سه‌جوار دبستان بو شایکی وه‌ک مه‌باد و نواحی قناعت کرابو و نه‌یان ده‌هیشته کورد له‌مه‌دارس عالی استفاده بکا .

مژده بی‌ای ملت کورد انگو صاحب استمدادن و وجودی انگو بو هه‌مو زانستیکه‌ی آماده‌یه ای گنجان و لاوانی کوردستان استیره‌ی آزادی کوردستان و ده‌ر که‌وتوه و له‌بن په‌له‌ه‌وری ره‌شی استبداد خلاص بوه ایمه به‌امانجی خومان گیوین و له‌اثری توجهاتی پشوا‌ی به‌ریزی کوردستاندا ته‌واوی مدرسه‌و ده‌بیر ستان کراوه‌ته‌وه و ملت کورد ده‌بی وه‌ها تی بکوشن که‌توله‌ی له‌وه‌پیش بکاته‌وه و بزویکی زوله‌ریزه‌ی دولتانی خاوه‌نی فره‌نگ قرار بگری

محمد عطاری

خویندن

بایم بخوینن نه‌ی که‌ای کوردان به‌بایمان نه‌لین خورو هیچ نه‌زان خویندن باعینی رزگار به‌انه‌هه‌نه‌جانمان ده‌دا له‌نیوته‌نگانه پیورز گارده کریه‌ه‌لمو خویندن به‌نیشتمانه‌ که‌وله‌چهنکی دوزمن کورو که‌چانتان بنیره‌ خویندن نه‌تا کو فرسه‌ته هیچ را مه‌وستن نه‌وروزیکه‌هه‌ر که‌سه‌خوینی به‌له‌هه‌ستی و ژیان به‌شی‌نامینی

ماوه‌ی ژماره ۱۸

عزیز آصفی

توخوا بخوینن نه‌ی ده‌سته‌ی لاوان له‌خویندن مه‌که‌ن تقصیر و تاوان یا خواسه‌ر که‌وی آلا‌ی کوردستان هه‌ر موفقی بی‌پشوا‌ی زیر‌مان

آگاداری

به‌ته‌واوی اهالی نه‌طرف و تجارو که‌سه‌به‌شاری مه‌باد عرض ده‌کری که‌له‌م تاریخه‌وه تا آگادا - ری ده‌فعه‌دووم له‌تحویل‌دانی (بیمه) بولی به‌اداره‌ی پوست و تلگرافی مه‌باد خودداری به‌فرمون ، سه‌روکی پوست و تلگرافی مه‌باد ص - باباخانی

له‌ناو جیگای مرد نا

وه‌ر گبیر (عبدالرحمن ذبیحی)

دل‌داری وه‌کو پادشاهیک ته‌واوی ملکی دل‌ی بوخوی داگیر کردوه وجه‌ی بوته‌مانه نه‌هیشته‌وه .

به‌توزیک ده‌ردو نه‌ندوه هه‌راسان نه‌بووم دل‌ته‌نگ نه‌بوو، آرزویکم پیک نه‌هاتبا رقم‌هه‌ل ده‌ستا به‌لام ایستا به‌دلیکی گوشاده‌وه راه‌وه‌ستم کین ورق ناتوان به‌سه‌رما زال‌بین .

دل‌رق بووم به‌زه‌بیم به‌هه‌زاریکدانه‌ده‌هاتو زگم به‌لی قه‌وماویک نه‌ده‌سو و تا ایستا هه‌ر چه‌خاریک بو مه‌ردوم روو نه‌دا منیش پی‌ی دل‌په‌رش نه‌بیم چاره‌ره‌شی هه‌مو لی قه‌وماویک دل‌ته‌نگ نه‌کا چونکو نووری دل‌داری کیسه‌وری دل‌می‌روناک کردوه‌وه په‌رده‌بیکه‌ی نه‌ستووری که‌له‌به‌ینی نه‌مه‌ردوما کیشرابو هه‌لداوه‌ته‌وه .

دورونده‌بیک بووم که‌گیتی منی پی‌رام

ماوه‌ی له‌ژماره ۲۰

بخشین و یا بیستیکه‌ی ماچ‌به‌ی؟؟! هه‌روه‌کو گیانت به‌رزه؛ دل‌داریشته به‌رزیت بزانه‌له‌گیانی توزیاتر چی‌ترم خوش‌ناویت و نه‌توش هه‌ر گیانی، منت خوش‌بویت .

نه‌م‌قصانه‌ی که‌کرد له‌به‌ر چاوی خوم گه‌لی بچوک بو مه‌وه آره‌زووم نه‌کرد خوزگه له‌پیش نه‌م‌پیرانه‌دا مه‌رگ به‌اتابه‌لام تانم و هختم نه‌دی‌بایه، پوزشتم لی‌خواست، داوای بوردینم له‌م سوو چه‌م کرد: له‌ویدا کاریکی وام نه‌کردوه .

ایستا نرخ‌ی نه‌م‌آموزگاریم بو ده‌ر که‌وت، به‌های نه‌م‌شاره‌ زای‌بیم زانی و ده‌پایه‌ی دل‌داری پاک گه‌شتم .

گیانی من که‌وه‌کو آوینه‌ ژنگی گرتیو دل‌داری خاوبنی کرده‌وه که‌م که‌م جه‌لای‌داوه من که‌سینگم پر بوو له‌کین و به‌غیلیسی دوزمانم ایستا نشانه‌بیکیشی له‌مانه تیدانه‌ماوه چونکوو

خوش نه‌بی دلی به‌من خوش نه‌بو و ته‌کانمی وینه‌ی چیرو کیکی تازه‌ور نه‌گرت و من ته‌وکاته که‌سم نه‌دیو خوشی بویم به‌لام نه‌وروزه دل‌یکم دیت که‌بوم نه‌که‌وته خورپه‌و لی‌دان چاویکیشم به‌رچاوه‌ات له‌ریگای مناه‌سربینی نه‌رژاند گیانیک بوله‌من زیاتر که‌سی خوش نه‌بویت جا‌ه‌گر ژینی خومی پیشک‌ش که‌مو و سه‌ری له‌ریدا دابنیم دیاریکی بی‌به‌هایه به‌م‌حاله‌وه چون نه‌توانم له‌ته‌سلیم کردنی دل‌و گیانم چرووکی بنوینم .

نوخشه‌جار که‌چاوم پی‌که‌وت ده‌ستم گرت و بستم بی‌نمه سه‌رسینگ‌ی خوم به‌لکو آگری ده‌روونم دامر کیته‌وه، لیم‌دوور که‌وته‌وه به‌تووره‌بی چاوی لی‌کردمو به‌لومه‌و سه‌رزه‌نشته‌وه گوتی، له‌دل‌داریدا پیاوه‌و، منالی بوخ‌لک به‌جی‌به‌یله .

نه‌گه‌ر تومنت بوخ‌اتری گیانم خوش نه‌وی و اره‌وانم له‌فرمانتایه و له‌تونه‌بی له‌هه‌مو که‌س خو نه‌پاریزیت نه‌گه‌ر دل‌داری توش له‌پیناو نه‌م‌صورته‌ه تا پویه‌ی منابه‌چهند به‌ست هه‌ممه‌تو گیان نه‌زمی‌آیا، بویت فرمیسک نه‌رژاندو شه‌وانه نه‌ده‌نووستیو دلی‌خوت نه‌سسو و تاندو هه‌ل نه‌قرچاند که‌ده‌ست به‌ایستیک دا

کوردستان

(اخبار نیو خومان)

۱- شوی ۳، ۱۲، ۱۳۲۳، ۸ باش نیو ورو جنبانی پیشوای کوردستان که تشریفی به سفر چو بو مراجعه تی فهرمو .

۲- برایانی عبدالرحمن ذیحجی و دلشاد که پیشدا ولامی آزادبونی نه وانمان دابو به سازیکی زور شوی ۳، ۱۲، ۱۳۲۳ واردی ماهه خوان بون وچاوی براو آزادیخواه کان و که سوکاریان بیروون بو . برافاسمی قادری له بهر ضعف مزاج چه ندر وژیک له بیمارستانی شوروی له تهریز ده مینیه وه شم روزاه به هومیدی خوداده گه رته وه له خودا ده خوازین براو که سوکاری شم خوشه وستانه همیشه به به کتر شادود خوش بن .

۳- روزی ۳، ۱۲، ۱۳۲۳ جنبانی پیشوای کوردستان له ساتی به یانی بو پذیرایی له آغایانی که به حضوری شرفیاب ده بون تاساتی ۱۲ له سالونی انجمنی فرهنگی حاضر بو نه نندامه کانی کمیته ی مهر کهزی هه شه تی رئیس ملی وروحانیان و تجارو محترمین ونونه رانی لکه کانی خبز دیمو کرات به حضور مشرف بون .

۴- روزی ۴، ۱۲، ۱۳۲۴ جنبانی پیشوای کوردستان له مرگوتی جامعه ی مه آباد باش نوژی جمعه له بابته اهمیتیه به که تی کوردو آذربایجان و قسمتی نظافه تی عمومی و تأمین ژدانی هه ژاران و خوشدنی پیاووزنو گورو کچی کوردستان نظقی فهرمو له طاقه گه بیدا زور له بابته فرهنگه وه دوا وله لاین خه لکیوه ده گه ل احساساتی نیشته ان به رستی فره مایش تی وهر گیرا و وقه ولایان دا که هه مو مطمانه بو به جی هیانی نه و امری پیشوای خوشه ویت آماده ن و گوره و چکواه بوخویندن و پیشکوتی فرهنگ هه ول بدن

به خشینی دوتنه ناف زهوی به فرهنگ

برای خوشه ویت احمد قادری دوتنه ناف زهوی له دیدی سه رو کانی به فرهنگ کوردستان به خشیوه که مده سه ی لی درست بکری و منداله کانی مامهش تیدا به خوینن .

(دهنگو بانسی ده ره وه)

رادیوی دهلی له شوی ۶-۱۲-۲۴

۱- دانش جوانی مصری مشغول که سه بنی نقشیه کی تازه ساز که ن اعتصاب سیروزه دست بی بکری وده یا وهی که هیزی انگلیس فوری خاکمی مصری چول کات .

۲ ابلاغیه ی نه ورو هیندوستان کوتی که له اعتصابی نه وروزانه آزا- دیخواهیدا ۲۱۰ کهس کوزراو ۱۱۱۰ کهس برینداره .

۷-۱۲-۲۴ رادیوی موسکو

له وه ختراه که شاگردمه کته به کانی وکار گهران و آزادیخوایانی مصری اعتصابیان کردبو وهاواریان ده کرد که ده بی هیزی بیکنه خاکمی ایسه چول کا چوار کامیونی انگلیسی به نیو آزادیخواهاندا هاتن بی سوچو تاوان چوار نه فهران وه بهردان وه کوشتیان

۲- له دوای یاد داشتی جوابی انگلیسی وه خامه تی اوضاع زیاتر بو وه وه نه وه له ستانه له توای میلی عهریه دادینداری

۳- شورش له به به پیدا دیان دهستی بی کرا وه ایلامی هه به وهیزی انگلیسی کومه گی بو هاته وه دستیان به شهری کردوه وه له وه بینه دا ۷۸۱ نه فهر کوزراوه ۱۰۰۰ نه فهر بش برینداره اعتصابی که شتیوانه کان دهوامی هه به .

۴- هیزی انگلیسی له آندونزی به رضدی آزادیخواهانی آندونیزی توپخانه یان ده کار کردوه .

مهآباد - چاپخانه ی کوردستان

ماوهی لایره ۱ خوبنده وار به

مرادی دیمو کراسی ویاو قفیک به بشرفتی کارو ماری حزبی دیمو کرات کوردستان بگه بنی دستی غیبی عدلت بولای نه خطا کارانه دریزده بی ونابودیان ده کا ملت هه مو ده بی رابطه ی تزیکیان ده گه ل حزبی دیمو کرات و حکومتی کوردستان هه بیت هه ر قسبیک ویاشکایتیکیان بی ده بی بی ترسو و خوف له مقامی صلاحیتدارایی لی ده قسه و باس و شیطنت له غیری نه وجیگایانه ی که صلاحیتیان هه بی بکتلی موقوفه وفضولی نابی بمینی هه ر کهس به خلاقی مصالح اقدام بسکا به خانی دیمو کراسی و ملت و مملکت دناسری له پایانداسه به رزی هه مو کوردیک له خوداده خوازم .

ماوهی ووشسه ی پیش مه ره گه کان که گوردراوه

ماوهی ژماره ۱۷	
آبادانی	: آوه دانی
قصبچه	: شارو که
ده	: ده
قلعه	: قهلات
حاشیه	: کنار آوه دانی
کونگره	: ددانه
سوک دیوار	: سوچ دیوار
مزغل	: زاخه
حصار	: جهوش
پرچم	: بهرژین
حائنه قنات	: چاوه که ریزه
خندق	: خندهک
خاکریزه	: خاکریز
مزرعه	: مهزرا
برج	: برج

(ریه کان)

شوسه	: شه قامه ری
ارابهرو	: عرابه ری
پیاوهرو	: پیاده ری
فاطرو	: ایستری

کوردان از بدو تاریخ .

ماوهی لایره ۳ و نواحی آنرا تصرف کردند ولی قسمت اعظم کوردستان به امارات مستقلة تقسیم گردید این امارات هر یک به نوبه خود قدرت نژادی و استقلال داخلی کوردستان را حفظ و از استیلای دول بزرگ جلوگیری می کردند این حالت دوام کرد تا اینکه سلطان سلیم تورک بر عیبه شاه اسماعیل صفوی اعلان جنگ داد و امراء کوردستان به سلطان سلیم پیوسته در همین روز تاریخ است که کوردستان دارد تدریجاً استقلال خود را از دست می دهد .

کوردان به طور اکراه به سلطان سلیم نه پیوستند بلکه به دلخواه خود و به میانجیگری علامه عصر ادیس بتلیسی بود که با سلطان همراه بود و کارهای مهم را در دست داشت . این دانشمند کوردی در نظر امرای کوردستان احترامی بسزا و منزلتی بزرگ داشت . کوردان همیشه فضل دانشمندان را در نظر گرفته و مقام داش آنها را نگهداشته و می دارند .

این دانشمند توانست آتش کینه و نفرت مذهبی را در میان کوردان که سنی بودند و ایرانیها که شیعی بودند دامن زند و نظر به احترام و مکالتی که در نظر امرای کوردستان داشت موفق شد کوردان به سلطان سلیم سنی که ضد شاه اسماعیل صفوی شیعی بود پیوستند . پس از این موفقیت سلطان سلیم توانست از لشکر گه خود (اماسیه) بطرف شاه اسماعیل پیشرو و او را در دشت «چالدران» شکستی سختی داد .

دنباله دارد

ماوهی لایره ۱ جیژنی سه ره خویی . . .

نه ی پیشوای خوشه ویت نه مه نه تومان له سه ره خومان کرده گه وره نه گهر چا که بکه ی وعدالت اجرا که بی به گیانو به مال یار مه تیت ده ده بن نه گهر خودای نه خواسته لاده ی ره همنایت ده که بن ده مانه وی : ناتوان له کسن تو توانیت تاحه قی خوی بو وه رده گری و پیسی تسلیم ده که بی وتوانات له لا ناتوار بیت تاناشالله حقی خه لکی لی وه رده گریوه هه ر نه ته ویک له جهاد له ری خود ادا کوتله یان کرد خودازه بونی کردن و بهدکاری و فسادای اخلاق له نیوه ره قه میک دا ره و اجی به بیدا کرد به به لای عمومی مبتلا بون تا وه ختی خودا و به به ره و عدالت اطاعت بکه ی اطاعتی توله سه ایم لازم . خودا ایسه بو جهاد موفق کاله فسادای اخلاق به دورمان کا هه ره بژی کوردو کوردستانی گه وره :

بژی نه که سانه که ره گری عدالت و نگهبانی نه ته وهی لی قه و ماون .

۴ خطابه ی آغای هاشم خلیل زاده نه نندامی هه یته تی تحریریه :

له باش عرضی پیروز بایی و به خیر هاتن به وو تانه چند

ده قه یه ک و مختی آزیرتان اشغال ده که کم روی کوتتم له لای ابویه نه ی بیاوه دل خاوبن و نیشتمان به- روه ره کان . نه ی لاوانی خوین گهرم و جهه رگ آسن که له سه ره هه مو کولایک و هه مو کربونه و یکی کومه لایه تیدا هاوارو داوای ژدانی سه ژبه- خوینان ده کرد ؛ نه وانه ورو به هوی خوده پیاوانی روله به کی رشید کورد خوانه و آواته ی پیسک هیناوبن و فرشته ی آزادیو وه دهس که وتوه ؛ بزانتن که هه رهل به ردی بناغه ی آزادی و سه ره به- ستی ژینی نه ته وه کانی گیتی به ایسکی انسان دامه زراوه به خوینی ویش دار زراوه که نه ورو تیدا حه ساو- نه وه وله که سیش بالک و بهر وایان نه هه تا توپ و تفنگ و . . . نه گه رایوش با به داری ؛ و جوره ژینه و پیوسته ده بی گیانی شیرینو له سه ره به ری دهس دانین و به دنیا به لینی بدن ورا گه بنن که ایسه میلیله تی کورد ژیان و آزادیمان دهه مقابل دانی مه و متاعه گرانه یاه ده ویت و هه ر به و مه تاعه گه وره و به رنرخه بناغه ی داده ریزن و له زیر سیبه ری ده حه سینه وه .

و نه ووش بزانتن بناغه یه کی به قهه کردن و کوتن ماوه لژماره ۲۰